

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного
гуманітарного університету
д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Галузь знань	<u>18 «Виробництво та технології»</u>
Спеціальність	<u>181 «Харчові технології»</u>
Назва освітньої програми	<u>«Ресторанні технології»</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Одеса - 2024 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
професор кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу д.е.н., доцент Каламан Ольга Борисівна	093-501-09-66	kalaman.olga@gmail.com

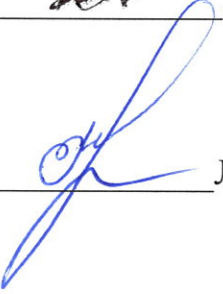
В.о. завідувача кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
к.т.н., доцент

 Дмитро ХАРЕНКО

Гарант освітньої програми
к.т.н., доцент

 Людмила ТІТОМИР

Узгоджено
Начальник навчального відділу

 Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6 Загальна кількість годин – 180	Галузь знань - 18 «Виробництво та технології»	обов'язкова	
	Спеціальність – 181 «Харчові технології»	Рік підготовки:	
		3-й	
		Семестр	
		5-й	5-й
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень	Лекції	
		30	10
		Практичні	
		30	10
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		120	160
		Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен

Предметом вивчення дисципліни «Економіка підприємства» виступають економічні механізми ресурсного забезпечення діяльності підприємств та отримання економічного й соціального ефекту форм, видів та обсягів діяльності. Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» відіграє важливу роль в освіті сучасного фахівця, оскільки дає можливість оволодіти економічними знаннями, навчитися швидко орієнтуватися в економічних процесах, оперативне приймати раціональні самостійні рішення, поєднувати гуманістичні та економічні інтереси. Вивчення дисципліни сприяє формуванню сучасного економічного мислення та свідомості майбутнього фахівця, оволодінню ними економічною культурою, досягненню відповідного вимогам часу не тільки рівня теоретичних знань, але й практичних навичок та вміння господарювання. Вивчення економіки підприємства є основою, базисом для розуміння економічного життя суспільства, формування нового типу економічного мислення та економічної культури в майбутніх покоління, що сприятиме ефективному вирішенню складних завдань трансформації економічної системи України до ринкових умов господарювання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є: формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях; вивчення, узагальнення та систематизація ключових понять прикладної економіки, визначення особливостей організації та ефективного функціонування первинної ланки ринкової системи господарювання; систематизація теоретичних і практичних знань з питань ефективного управління їх діяльністю.

Завданнями навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є: вивчення загальних засад економічного життя суспільства, розкриття закономірностей розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів, з'ясування механізму дії

економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності, набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та аналіз закономірностей розвитку ринкової економіки як основи функціонування різних сучасних господарських систем, розкриття закономірностей суспільного відтворення економічного зростання та циклічних коливань в економіці, опанування методами та інструментами державного регулювання економічних процесів, вивчення сучасних процесів глобалізації світогосподарських зв'язків та шляхів вирішення загально цивілізаційних проблем людства; вивчення сучасної кадрової політики, відтворення і використання основних засобів, формування і визначення ефективності фінансових і виробничих інвестицій, особливостей розвитку підприємства на базі науково-технічного і організаційного прогресу, стратегічне і поточне планування його діяльності, визначення проблем мотивації праці, якості і конкурентоспроможності виробів, напрямів ефективної діяльності в умовах ринкової економіки; вироблення у здобувачів освіти творчого підходу до обґрунтування і прийняття управлінських рішень, характеристики структури і напрямків діяльності підприємства, розробки і реалізації плану його розвитку, аналізу і узагальнення результатів виробничо-господарської і комерційно-фінансової діяльності, опрацювання пропозицій щодо підвищення ефективності заходів господарювання і контролю за їх здійсненням при зміні ситуації у ринковому середовищі.

Передумови для вивчення дисципліни. Даний курс заснований на знаннях, отриманих під час вивчення дисципліни «Економічна теорія». Крім того, знання, отримані під час засвоєння курсу є основою для виконання та захисту кваліфікаційної роботи.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Економіка підприємства» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів харчових технологій.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 6. Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки.

СК 11. Здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.

СК 13. Здатність підвищувати ефективність виробництва, впроваджувати сучасні системи менеджменту.

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 15. Впроваджувати сучасні системи менеджменту підприємства.

ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.

ПРН 23. Мати навички з організації роботи окремих виробничих підрозділів підприємства та координування їх діяльності.

ПРН 24. Здійснювати технологічні, технічні, економічні розрахунки в рамках розроблення та виведення харчових продуктів на споживчий ринок, вести облік витрат матеріальних ресурсів.

ПРН 25. Виявляти творчу ініціативу з питань ринкової трансформації економіки.

ПРН 27. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.

ПРН 28. Розробляти концепції та проекти закладів ресторанного господарства з урахуванням регіонального аспекту та стратегічних пріоритетів України.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Сутності господарської діяльності та основні важелі регулювання господарської та підприємницької діяльності на Україні.

2. Поняття підприємства, їх класифікацію за ознаками, види й організаційно-правові форми підприємств.

3. Основ управління та характеристики структур управління підприємством.

4. Сутності, функцій та структури ринку, аналізувати та прогнозувати попит на продукцію, товари (послуги).

5. Складу та характеристики виробничих ресурсів підприємства та показники ефективності їх використання.

6. Сутності виробничої програми підприємства, її завдання та характеристики.

7. Характеристики техніко-технологічної бази та організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.

8. Сутності, принципів організації виробництва, її типів, форм і методів.

9. Складу системи управління якістю та конкурентоспроможності продукції.

10. Методів вимірювання та факторів зростання продуктивності праці.

11. Характеристики та класифікації витрат підприємства, групування витрат виробничої собівартості за статтями.

12. Сутності і видів прибутку та механізму визначення ефективності діяльності підприємства.

13. Поняття та умов проведення реструктуризації та санації підприємств.

14. Поняття та причини банкрутства, методичні підходи до оцінки передбанкрутного стану підприємств, процедуру ліквідації підприємства, шляхи подолання банкрутства.

Вміння:

15. Характеризувати поняття підприємства та підприємницька діяльність, визначати основні загальні функції організаційно-правових форм підприємств.

16. Визначати оптимальну структуру управління підприємства.

17. Проводити оцінку та прогнозування попиту.

18. Розраховувати структуру виробничих ресурсів підприємства.

19. Визначити показники забезпеченості та ефективності використання виробничих ресурсів підприємства.

Навички:

20. Розраховувати структуру нематеріальних ресурсів та проводити їх оцінки, проводити нарахування амортизаційних відрахувань нематеріальних активів.

21. Визначати показники ефективності використання інвестицій та технічних нововведень на підприємстві.

22. Проводити планування виробничої програми на перспективу.

23. Розраховувати структуру витрат виробництва та визначати вплив різноманітних факторів на рівень собівартості продукції.
24. Використовувати методику визначення економічної ефективності виробництва продукції.
25. Давати характеристику видам ризику та його факторам, дати характеристику причинам банкрутства та його процедурі, визначати ймовірність банкрутства.
26. Впроваджувати сучасні системи менеджменту підприємства.
27. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.
28. Організації роботи окремих виробничих підрозділів підприємства та координування їх діяльності.
29. Здійснювати технологічні, технічні, економічні розрахунки в рамках розроблення та виведення харчових продуктів на споживчий ринок, вести облік витрат матеріальних ресурсів.
30. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.
31. Розробляти концепції та проекти закладів ресторанного господарства з урахуванням регіонального аспекту та стратегічних пріоритетів України.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Підприємство як суб'єкт ринку і первинна ланка економіки. Мета і характер діяльності суб'єктів господарської діяльності. Принципи діяльності підприємств в умовах ринку. Стадії функціонування підприємства в ринкових умовах. Сучасна ринкова система господарювання підприємств.

Тема 2. Трудові ресурси

Трудові відносини: сутність і структура. Процес праці та його основні моменти. Вартість робочої сили. Заробітна плата: сутність, форми, системи. Теорії заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата та її критерії. Зайнятість населення: сутність і форми. Безробіття: сутність, причини, економічні й соціальні наслідки.

Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси

Капітал як економічна категорія. Ринок капіталу та його складові. Кругообіг капіталу і його стадії. Власний і позичений капітал, основний і оборотний капітал. Сутність, склад і структура основних фондів. Основні фонди як складова виробничих фондів, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг. Поняття та характеристика об'єкту основних фондів.

Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

Реальні інвестиції та їх структура. Інвестиції в основний капітал. Інвестування оборотного капіталу. Фінансування інвестиційних проектів і програм. Оптимізація бюджету капіталовкладень. Інноваційний розвиток підприємств в ринкових умовах господарювання. Напрямки розвитку інноваційних процесів у виробництві. Венчурне підприємництво. Інтелектуальні інвестиції.

Тема 5. Система планування на підприємстві

Планування як функція управління. Методологічні основи планування. Основні принципи планування. Класифікація методів планування діяльності підприємства, їх характеристика. Сутність стратегічного планування. Основні етапи стратегічного планування діяльності підприємств. Види стратегій. Бізнеспланування: призначення, цілі та функції. Зміст основних розділів бізнес-плану та методика їх складання.

Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування

Виробничий процес та його ціль. Структура виробничого процесу. Принципи організації виробничого процесу. Основні, допоміжні та обслуговуючі процеси. Поняття якості продукції та показники, що її визначають. Методи оцінки якості продукції. Соціально-економічна ефективність підвищення якості продукції. Основні чинники підвищення якості продукції підприємства.

Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність

Поняття продукції та її класифікація. Номенклатура та асортимент продукції. Вимірники обсягу продукції. Товарна, валова, чиста та реалізована продукція, їх розрахунок. Стратегія і тактика маркетингу. Сегментація ринку. Основні стратегії виходу підприємства на ринок. Стимулювання збуту продукції підприємства.

Тема 8. Витрати підприємства

Витрати як основа ухвалення рішень щодо розвитку підприємств. Структура виробничих факторів. Постійні і змінні витрати. Загальні (валові) витрати підприємства. Граничні витрати підприємства. Короткостроковий і довгостроковий періоди у діяльності

підприємства. Закон спадної віддачі факторів виробництва. Вплив витрат на масштаб виробництва.

Тема 9. Результативність діяльності підприємства

Види діяльності підприємства. Поняття фінансового результату діяльності підприємства. Порядок визначення різних видів прибутку на підприємстві. Відображення фінансових результатів підприємства відповідно до стандартів бухгалтерського обліку. Джерела формування прибутку підприємства. Напрями використання прибутку. Визначення маржинального доходу та порога беззбитковості.

Тема 10. Антикризова діяльність підприємства

Антикризове управління підприємством: сутність, етапи. Зв'язок антикризового управління підприємством з ключовими напрямками менеджменту організації. Об'єкти, інструменти, методи антикризового управління підприємством. Варіанти впливу на процес розвитку кризи на підприємстві. Етапи та склад робіт з подолання кризових явищ на підприємстві. Технологія антикризового управління.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 2. Трудові ресурси	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 5. Система планування на підприємстві	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 8. Витрати підприємства	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 9. Результативність діяльності підприємства	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 10. Антикризова діяльність підприємства	18	3	3	12	18	1	1	16
Усього годин	180	30	30	120	180	10	10	160

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання 1. Підприємство як економічний суб'єкт сучасної ринкової економіки. Місія, цілі та напрямки діяльності підприємства. 2. Основні теорії (концепції) підприємства. Концепція підприємства як відкритої системи. 3. Підприємницька діяльність як сучасна форма господарювання. Форми і моделі підприємницької діяльності. Типи підприємницької діяльності. 4. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємництві. Міжнародна підприємницька діяльність.	3	1
2	Тема 2. Трудові ресурси 1. Трудові ресурси та їх характеристика 2. Персонал підприємств, його класифікація 3. Витрати на оплату праці й показники використання персоналу 4. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Показники руху кадрів на підприємстві. 5. Продуктивність праці та її вимірювачі: натуральні, трудові та вартісні. 6. Планування росту продуктивності праці. Резерви росту продуктивності праці. 7. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної діяльності. Методи мотивації праці на підприємстві. 8. Поняття, види і шляхи росту заробітної плати. Функції оплати праці та їх реалізація. Державне регулювання оплати праці та соціального захисту. 9. Тарифна система оплати праці, її елементи. Форми і системи оплати праці. 10. Безтарифна система оплати праці. Використання колективної та контрактної систем оплати праці. Участь працівників підприємств у прибутках.	3	1
3	Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси 1. Характеристика капіталу. 2. Класифікація і структура основного капіталу. 3. Амортизація основних засобів. Джерела і форми відтворення основних засобів. Лізинг. 4. Економічна сутність оборотного капіталу та його склад. 5. Методика визначення ефективності використання оборотного капіталу. 6. Сутність авансованого капіталу та його структура. 7. Нематеріальні активи підприємств 8. Склад і види нематеріальних активів, їх характеристика. 9. Вартісна оцінка нематеріальних активів. 10. Підходи до визначення вартості нематеріальних активів	3	1

№	Назва теми	Кількість годин	
4	Тема 4: Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства 1. Поняття інвестицій, їх класифікація. 2. Джерела фінансування інвестицій. Капіталовкладення підприємств. 3. Оцінка ефективності інвестицій за дисконтованими та недисконтованими показниками. 4. Поняття інновацій, інноваційного процесу та інноваційної діяльності підприємств. 5. Умови забезпечення ефективної інноваційної діяльності.	3	1
5	Тема 5. Система планування на підприємстві 1. Планування і прогнозування як одна із найважливіших ланок управління підприємством. 2. Сутність і принципи прогнозування розвитку підприємства. 3. Методи прогнозування. 4. Методи і система планування діяльності підприємства. Бюджетування і види бюджетів. 5. Бізнес-план як документ стратегічного розвитку підприємства.	3	1
6	Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування 1. Сутнісна характеристика, структура і принципи організації виробничих процесів. 2. Організаційні типи виробництва. 3. Методи організації виробництва. 4. Форми організації виробництва. 5. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. 6. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства 7. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. 8. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями. 9. Змістова характеристика методів управління	3	1
7	Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність 1. Продукція як конкретний продукт праці, результат діяльності виробничо-господарських систем. 2. Класифікація продукції за економічним призначенням. 3. Натуральні та вартісні показники обсягу виробництва. 4. Номенклатура та асортимент продукції. 5. Поняття, основні параметри та оцінка рівня конкурентоспроможності продукції підприємства. 6. Системи забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і зовнішньому ринку. 7. Управління якістю продукції підприємства: методи та інструменти.	3	1

№	Назва теми	Кількість годин	
8	Тема 8. Витрати підприємства 1. Поняття і класифікація витрат підприємства. 2. Поняття і методика розрахунку кошторису витрат на виробництво. 3. Калькулювання витрат на виробництво продукції (послуг). 4. Кошторис виробництва і собівартість товарної продукції. 5. Обчислення собівартості окремих виробів.	3	1
	6. Стратегія і шляхи зниження поточних витрат		
	7. Ціна на продукцію (послуги): сутнісна характеристика, види, методи встановлення та регулювання.		
	8. Цінова політика підприємства: сутність, роль, структура (цінова стратегія та цінова тактика).		
	9. Основні форми та види цінової політики. Напрями цінової політики підприємства при реалізації продукції на ринку.		
9	Тема 9. Результативність діяльності підприємства 1. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. 2. Порядок визначення прибутку суб'єкта господарювання та технологія його розподілу.	3	1
	3. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства, показники рентабельності та їх розрахунок.		
	4. Оцінювання фінансово-економічного стану підприємства.		
	5. Сутнісна характеристика і вимірювання ефективності виробництва.		
	6. Чинники підвищення ефективності виробництва		
10	Тема 10. Антикризова діяльність підприємства 1. Класифікація видів економічної безпеки підприємств. 2. Поняття економічної кризи підприємства, види їх, основні причини виникнення та наслідки.	3	1
	3. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства.		
	4. Національна програма антикризового господарювання, форми та ефективність її реалізації.		
	5. Об'єкти і функції управління безпекою		
Всього		30	10

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Економіка підприємства» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді презентацій, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання Реферат 1. Підприємство як економічний суб'єкт.	12	16

	2. Ознаки та функції підприємства. 3. Діяльність підприємства в ринкових умовах. 4. Теорії підприємств. 5. Моделі підприємств		
2	Тема 2. Трудові ресурси <u>Реферат</u> 1. Підприємництво як сучасна форма господарювання. 2. Принципи, складові та функції підприємництва. 3. Форми та види підприємництва. 4. Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в підприємницькій діяльності. 5. Міжнародне підприємництво. 6. Моделі підприємницької діяльності.	12	16
3	Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси <u>Реферат</u> 1. Виробнича і загальна структура підприємства. 2. Функції процесу управління. 3. Методи управління та їх класифікація. 4. Види управління. 5. Організаційні структури управління. 6. Основні вимоги до організаційних структур управління.	12	16
4	Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства <u>Реферат</u> 1. Сутність інвестицій та їх форми. 2. Класифікація інвестицій. 3. Поняття про інвестиційний проект, інвестиційну діяльність. 4. Джерела фінансування інвестиційного проекту. 5. Структури інвестицій. 6. Методи оцінки доцільності (ефективності) інвестиційного проекту. 7. Фінансові інвестиції	12	16
5	Тема 5. Система планування на підприємстві <u>Реферат</u> 1. Сутність, типи і принципи прогнозування. 2. Методи прогнозування. 3. Планування діяльності підприємства. 4. Методи планування. 5. Види планів	12	16
6	Тема 6. Організація виробництва та його обслуговування <u>Реферат</u> 1. Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення 2. Показники і методи оцінки якості продукції 3. Управління якістю продукції 4. Стандартизація і сертифікація продукції 5. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки 6. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції	12	16
7	Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність <u>Реферат</u> 1. Показники і методи оцінки якості продукції 2. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки	12	16

	3. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції		
8	Тема 8. Витрати підприємства Реферат 1. Поняття витрат та їхня класифікація. 2. Собівартість продукції (робіт, послуг). 3. Кошторис витрат на виробництво. 4. Калькулювання собівартості продукції. 5. Методи калькулювання. 6. Показники витратності виробництва. 7. Резерви зниження витрат на підприємстві. 8. Ціни на продукцію (роботи, послуги) підприємства. 9. Прямі та непрямі податки. 10. Методи ціноутворення на підприємстві	12	16
9	Тема 9. Результативність діяльності підприємства Реферат 1. Поняття про дохід і прибуток. 2. Класифікація видів прибутку підприємств. 3. Методика визначення фінансового результату. 4. Чинники впливу на величину прибутку. 5. Показники ефективності діяльності підприємства. 6. Точка безбитковості та запас фінансової міцності підприємства	12	16
10	Тема 10. Антикризова діяльність підприємства Реферат 1. Поняття економічної санації підприємства. 2. Різновиди структурних змін та їх характеристика. 3. Реструктуризація підприємств та її різновиди. 4. Організаційно-економічний механізм реструктуризації. 5. Реструктуризація підприємства 6. Реструктуризація підприємств та її різновиди. 7. Організаційно-економічний механізм реструктуризації. 8. Банкрутство й ліквідація підприємств 9. Причини і симптоми банкрутства підприємства. 10. Процедура порушення справи про банкрутство 11. Процес ліквідації збанкрутілих підприємств	12	16
	Всього	120	160

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
	Для іспиту
поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%
підсумковий контроль	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит
-------------------------------------	---

Питання до екзамену

1. Поняття моделі підприємства.
2. Концептуальні моделі функціонування підприємств.
3. Бізнес-моделі підприємств.
4. Міжнародні моделі підприємств.
5. Визначення зовнішнього середовища господарювання підприємства.
6. Ринкове середовище господарювання підприємства.
7. Договірні взаємовідносини в бізнесі.
8. Партнерські зв'язки в бізнесі.
9. Підприємство як суб'єкт господарювання. Поняття, цілі й напрямки діяльності підприємства. Види підприємств.
10. Добровільні та інституціональні об'єднання підприємств і організацій.
11. Характеристика капіталу підприємства. Види капіталу.
12. Основні засоби підприємства. Класифікація основних засобів підприємства, їх активна та пасивна частини.
13. Оцінка основних засобів підприємства. Первісна вартість, відносна вартість, залишкова вартість, ліквідаційна вартість, вартість, що амортизується, справедлива вартість.
14. Порядок оцінки основних засобів при їх зарахуванні на баланс підприємства.
15. Види зносу основних засобів і їх характеристика.
16. Амортизація основних засобів підприємства (надати формули, рисунки, пояснення). Методи нарахування амортизації основних засобів.
17. Переоцінка балансової вартості основних засобів підприємства.
18. Оцінка запасів підприємства при їх надходженні та вибутті.
19. Оборотні засоби підприємства. Склад і структура оборотних засобів.
20. Загальна характеристика та нормування оборотних засобів підприємства.
21. Показники ефективності використання оборотних засобів.
22. Джерела формування оборотних засобів підприємства.
23. Персонал. Класифікація та структура персоналу підприємства.
24. Мотивація праці.
25. Продуктивність праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Фактори, що впливають на підвищення продуктивності праці.
26. Оплата праці: сутність, функції, державна політика і загальна організація.
27. Система преміювання на підприємстві.
28. Тарифна система оплати праці. Система посадових окладів. Форми оплати праці (перерахувати і дати коротку характеристику).
29. Оцінка результатів діяльності підприємства. Показники фінансової стійкості підприємства. Прибуток підприємства його економічний зміст.
30. Визначення фінансового результату діяльності підприємства.
31. Ділова кар'єра.
32. Витрати виробництва та їх класифікація.
33. Собівартість як узагальнюючий показник витрат. Види собівартості.
34. Калькуляція собівартості.
35. Сутність і класифікація фінансових результатів підприємства.
36. Доходи підприємства та джерела їх формування.
37. Прибуток підприємства та його формування.
38. Методика визначення фінансово-економічних результатів.
39. Ціноутворення підприємства: сутність та чинники.
40. Система цін у ринковій економіці.
41. Послідовність формування цін на різних етапах руху товарів.
42. Поняття управління. Суб'єкти та об'єкти управління.
43. Функції управління. Види управління. Особливості свідомого управління.
44. Форми управління. Методи управління. Принципи управління.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

завдань, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2»- виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» -виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання здобувача мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що здобувач знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ІСПИТ

(максимум 50 балів) Рівень знань оцінюється:

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- 30 до 40 балів - здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину

теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

**ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ
ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ**

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О. Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 103 с.

3. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О. Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 52 с.

4. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О. Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 20 с.

5. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В., Економіка підприємства. Видання 2-ге: перероблене та доповнене. К.: ЦНЛ, 2020. 304 с.

6. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б., Голобородько А.Ю., Ромащенко О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 215 с.

7. Економіка і управління підприємствами: теорія, методика, практика: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астроя», 2020. 240 с.

8. Економіка підприємництва: підручник / за ред. д. е. н. проф. Л. В. Фролової. Одеса: Бондаренко М.О., 2020. 708 с.

9. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.

10. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 768 с.

11. Економіка підприємства: Навч. посібник / А. І. Яковлев [та ін.] / ред.: А.І. Яковлев, Л.С. Ларка ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текстові дані. Харків, 2021. 515 с. 22.

12. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська. - Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.

13. Петруня Ю.Є., Задоя А.О. Економіка: базовий курс. Навчальний посібник [Електронне видання]. [6-те вид., переробл. і доп.]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. 265 с.

14. Соломіна Г. В. Економіка підприємства : практикум. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 142 с.

Допоміжна

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор, 2016. 378 с.

2. Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 428 с.

3. Дмитрієв І.А., Близнюк А.О., Поясник Г.В., Шершенюк О.М. Економіка виробництва. Навчальний посібник для практичних занять Харків: ХНАДУ, 2017. 282 с.

4. Економіка підприємства : навч. посіб. / уклад.: Н.В. Романченко, Т.В. Кожемякіна, К.В. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Пічик. Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.

5. Економіка підприємства: навч. посіб./ [І.М. Посохов, В.Г. Дюжев, С.В. Сусліков, К.О. Тимофеева] ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. «Харків. Політехн. ін-т». Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 380 с.

6. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. О.С. Іванілова. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 728 с.

7. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійнотехнічної) освіти. 108 с.

8. Кузьмин, В. М. Економіка підприємства : навчальний посібник. 2-е вид, перероб. та доп. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 195 с.

9. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.

10. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Нац. унт "Києво-Могилянська академія". Київ: [НаУКМА], 2018. 302 с.

11. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид.2-ге, перероб. і доп. К.: Ліра-К, 2017. 600 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр». URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>